

## Goriške vesti.

—g— **Začetek pouka na deželni gluho-nemnici.** Deželni odbor je sklenil, da se letos prične pouk na deželni gluho-nemnici dne 15. oktobra tega leta.

—g— **Dijaki slovenske gimnazije v Gorici** so nabrali za »Rdeči križ« 208 K 70 vinarjev.

—g— **Razpis natečaja.** Goriški deželni odbor razpisuje mesto učitelja in učiteljice na deželni gluho-nemnici. Učitelju pripade letna plača 1600 K in stanarina 400 K, učiteljici pa letna plača 1400 kron, stanovanje v naravi in brezplačna hrana. Obema gre nadalje pravica do šest petletnic po 10% plače. Prosilci morajo z listinami dokazati: a) da so usposobljeni poučevati na ljudskih šolah, b) da poznajo metode in predmete glede poučevanja gluho-nemnih, c) da znajo deželne jezike, č) da so v npravnstvenem oziru neomadeževani in d) da so avstrijski državljani. — Prednost za imenovanje imajo prosilci, pripadajoči podkneženi grofiji Goriško-Gradiščanski, za mesto učitelja pa oni, ki znajo poučevati tudi risanje. — Prošnje naj se predložijo deželnemu odboru do 15. oktobra t.l. Nadaljna pojasnila daje tajnik deželnega odbora.

—g— **Iz Dutovelj poročajo o delu za »Rdeči križ«.** Po iniciativi učiteljice tovarišice F. Živčeve so se tukajšnje šolske deklare pridno lotile pletenja volnenih nogavic in zapestnikov našim hrabrim domačim vojakom. Za nakup volne so si same izposrile milijonov prispevkov v znesku 85 K 76 v. — Šolskim deklaram, ki so res neutrudljive, pomagajo tudi šoli odrasla dekleta in celo nekatere blage gospe. Učiteljica pa vodi in skrbi, da se delo hitro in prav vrši. — Bodi ji izrečena iskrena zahvala za domoljubno delo!

—g— **Dekliški licej v Gorici** je pričel kakor vse druge srednje šole v Gorici svoje šolsko leto 18. septembra. To se javlja posebno staršem na Kranjskem in drugod, ki bi svojim hčerkam hoteli poskrbeti nemoteno nadaljevanje deklarike-licejske izobrazbe. Učni jezik je nemški, vendar je slovenščina za vse Slovenke obligatna, ter se poučuje v materinem jeziku v vsakem razredu več ur na teden. Francoščina je tudi obvezen predmet za vse učenke brez izjeme. Vsaka učenka ima tudi priliko, na željo staršev in po svojih zmožnostih obiskovati še angleščino ali italijanščino, ki se na liceju tudi poučujeta. Z licejem je združena dvorazredna deklariška trgovska šola. Učni jezik je tudi tukaj nemški; toda poučuje se poleg nemške korespondence za Slovenke še posebe slovenska, ki tvori zanje obvezen predmet. — Nadaljna pojasnila daje ravnateljstvo liceja.

—g— **Kuhinjska šola v Gorici.** Kuhinjska šola, ki se nahaja v Gregorčičevem domu v Gorici, ulica Veturini št. 9, se je otvorila letos zopet dne 1. oktobra. Voditeljica te šole je Marija Grebenčeva. Ta šola se priporoča cenj. gg. stalnim gostom. Sprejema na hrano opoldne in zvečer.

—g— **Na c. kr. slovenski državni gimnaziji** je bilo vpisanih za tekoče šolsko leto 463 dečkov in 17 deklic. Vseh razredov je sedaj 5 v 11 oddelkih, in sicer ima I. razred 3 oddelke, II. razred tudi 3, III. dva, IV. dva in V. en odd. Poučuje letos 14 rednih učnih oseb in dva pomožna suplenta.

—g— **Slovenski stenografski tečaj v Gorici** je pričel s 1. oktobrom zopet delovati.

## Tržaške vesti.

—t— **Državna poslanca dr. Rybář in dr. Laginja** sta se mudila pretekli teden na Dunaju, kjer sta informirala centralno vlado o pravnih razmerah našega Primorja.

—t— **Vsakomur svoj prav!** »Edinost« piše: »Naš poluradni nemški tovariš »Tr. Tagblatt« je priobčil v svoji številki pod naslovom: »Ein wackerer deutscher Lehrersoldat« sledečo vest: »G. Rudolf Gregoritsch, c. kr. učitelj na tukajšnji nemški deški šoli, se je udeležil na severnem bojišču peterih bitk in je bil težko ranjen po dveh ruskih kroglih. Bil je povinjen v desetnika in so ga zdravili na Dunaju in v Lincu, a sedaj je na okrevanju v Krminu.« — K temu poročilu naj pripomnimo, da tudi nas veselijo, da šteje tržaško učitelstvo v svojih vrstah take junake, kakor je zgoraj omenjeni gospod učitelj, in to tembolj, ker je »Triester Tagblatt« v tej vesti zagrešil pomoto, ki naj jo popravimo. Naslov bi se namreč moral glasniti: »Ein wackerer slovenscher Lehrersoldat«, kajti g. Rudolf Gregoritsch (ne pa Gregoritsch) je, kolikor nam je znano, rodod Slovenec. Zato mu moremo

le še tem priskrbeje čestitati na njegovi hrabrosti in mu prav tako želimo, da čim prej okreva.

—t— **Glasbena šola podružnic Glasbene Matice v Trstu.** V težkih časih in pod splošno neugodnimi razmerami je začel naš glasbeni zavod svoje šesto društveno, oziroma šolsko leto. Šest učiteljev s šolskim vodjem vred je bilo vpoklicanih k vojakom, in odbor je mislil, da mu skoro ne bo možno začeti z rednim delovanjem v šoli. Vendar je prevladalo mnenje, da ne kaže prekiniti otrokom začtega glasbenega pouka. — Ob tej priliki se je zopet pokazalo resno stremenje našega naroda po glasbeni izobrazbi. Vpisalo se je že 98 gojencev za klavir in violino, a upamo, da se sedaj, ko so srednje in ljudske šole že v redu, vpiše še mnogo drugih. Violino poučuje kakor dosedaj g. kapelnik Peter Teply; za klavir pa je pridobil podružnični odbor novo učno osebo domačina g. Srečka Kumarja. G. Kumar je, absoolviral pred dvema letoma tukajšnji konservatorij »Tartini«. Nato je šel v Lipsko, kjer je nadaljeval svoje študije pri priznanem klavirskem učitelju J. Pembauerju. Poleg tega je poučeval klavir na glasbenem zavodu dr. Seibla. Odbor pa bo izkušal pridobiti še druge učne osebe, dokler se ne vrnejo bivši učitelji zavoda. — Z mesecem oktobrom pa se je pričel tudi pouk glasbene teorije združeno z zborovim naraščanjem. Vpisovanje v glasbeno šolo se vrši vsak dan v društvenih prostorih, ulica Galatti št. 20, med 4. in 5. uro popoldne.

—t— **Lačne nasititi, žejne napojiti, nage obleči...** Se nikdar, kakor sedaj ni imel ta svetopisemski rek tolikanj prilike uresničiti se, še nikdar nista imela človekoljubje in usmiljenje toliko polja za razvijanje, kakor v sedanjem težkem času. Kdo more nasititi vse one nesrečnike, ki so prizadeti direktno ali indirektno zaradi vojne?! Državne in deželne oblasti tekmujejo z vso vnemo, da olajšajo in odstranjujejo mnogobrojne nepravilike, ki so nastale zaradi vojne. Država skrbi po možnosti, da napolni s svojimi podporami družinam vrzel, ki je nastala, ker so družine izgubile svoje reditelje, oziroma ker so njih reditelji ostali brez zaslužka. Za hrano in stanovanje je kolikor toliko poskrbljeno. Ali človek potrebuje obleke in sedaj v nastopivši zimi gorke obleke, potrebuje obuvanje, in kdo, kdo bo skrbel za to? Kdo bo skrbel za našo slovensko deco, da dobi gorke obleke, da obuje boste nožice, da bo lahko pohajala v naše šole? Italijanske šole dobe od mesta vsako leto lepo število črevljev; naših trpinov se ne spomni nihče, ako se ne spomnimo zopet mi. Vlada bi nam mogoče ob tej priliki dala kakšno podporo, toda moremo se li v teh težkih časih obrniti do nje, ko ima itak nabor stroškov, da se človeku kar vrti v glavi, ako začne le približno računati? — Zato se obrača tržaška ženska podružnica C. M. D. z gorko prošnjo do našega zlatega občinstva, da bi ono po možnosti zopet odprlo roko in srce za trepečega brata. Te dni razdeli podružnica med svoje neutrudljive pionirke nabiralne pole za prispevke k božičnici, ker je odločila, da letos izostane božičnica, ker se bo pravzaprav začela kolikor mogoče kmalu oblačila in obuvanja. Letos bo potreba dosti večja nego druga leta. Dočim so bili prejšnja leta obdarovani le potrebni, bodo letos morali dobiti tudi taki, ki sicer niso bili potrebni. Zato, dragi rojaki, pomagajte tudi sedaj in danes, kolikor si morete odtrgati od svojih dohodkov brez svoje škode. Sprejmite prijazno naše vrle čebele in ako jih odslovite praznih rok, odslovite jih, prosimo ljubeznivo. Njih pot je trnjeva, jako bočeda. Ni prijetno trkati vedno na ista vrata in prositi takorekoč »miloščine«, posebno v sedanjem času je to še bolj težavno nego v normalnih časih. Res je, da je zavest, da prosijo za milo našo slovensko rajo, vzvišena nad vsakim poniževalnim čutom, toda pot ostane vendarle — trnjeva. Zatorej bratje, rojaki, olajšajte jim delo ter izročite jim še tako mal dar — vsak bo hvaležno sprejet — saj vemo, da so časi hudi — hudi časi. — Še z drugo prošnjo se obrača naša podružnica posebno do našega slovenskega ženstva. V marsikateri družini z deco ostane nekaj nerabljenih obleke bodisi ker je deca odrasla ali ker je nerabna za njo, ker dobi boljše, novo. Zato iskreno prosimo naše vrle matere in gospodarice, naj zberejo vse one obleke, plaščke, črevlje in mogoče tudi kaj perila, ali kdor nima malih oblek, kakšno obleko odraslih, da se prekroji, in vse to naj nese v Narodni dom k gospe Biček-Razbornikovi ali gospi Mankočevi, ulica Fontana št. 4, I. nadstr. Vse, vse je dobro, da je le čisto in celo. Razdeli se vse po potrebi med slovensko šolsko deco. Prepričani smo, da naše slovenske matere sprejmejo i to hvaležno

in v zavesti, da storimo, kolikor je v naši moči, da jim pomagamo. Naša družba ima velikanske stroške v vzdrževanju slovenskih šol in nam nikakor ne more pomagati v tem slučaju s kakšno vsoto — še ona pričakuje, da ji pomnožimo dohodek. Zato naša ženska podružnica nima druge podpore, kakor vas, mile tržaške rojake in rojakinje, vam izročamo »na milost in nemilost« deco slovenskih šol in prosimo vas še enkrat iskreno: odzovite se nam ter pomagajte obleči in obuti našo slovensko deco, da bo lahko pohajala v hram prosvete ter da bo čvrsto napredovala duševno in telesno ter dorasla v krepostna dekleta in krepke mladeniče, ki bodo stali zvesto na braniku domovine.

—t— **Dekliški »Trgovski tečaj« T. I. D.** se otvori v prvi polovici oktobra. — Sprejema se učenke vsak dan od 9. do 12. ure v T. I. D., ulica sv. Franč. št. 2, I. nadstr. — Učenke, ki stopajo v II. letnik, se morajo istotako javiti. — Mesečni prispevek znaša 4 K 30 v, ki ga je pri vpisovanju za mesec oktober takoj vplačati. — Natančnejše podatke se pozve v društvenem uradu.

—t— **Mladeničem v pouk.** Prejeli smo: Že večkrat sem napisal kako pritožbo o vedenju 14.—18. letnih mladeničev obeh narodnosti; in ker smatram za potrebno, obnavljam še enkrat te pritožbe. Stvar je namreč taka-le: Mladeniči gredo ob nedeljah in praznikih iz mesta v okolico. Tam se ga malo »navlečejo« in potem uganjajo, nazajgrede, razne nedostojnosti. Osobito mladina druge narodnosti prepeva in izgovarja stvari, ki nikakor ne spadajo v usta poštenih ljudi. Tudi napravljajo časih škodo okoličanom na njihovem imetju. Apeliramo na mladino in na starše, da opuste, oziroma da vplivajo na to, da se te in slične nedostojnosti nehajo. Meščani moramo nositi na deželo kulturo in ne bruturo! Lepo je in koristno, da hodimo na sveži zrak, a nelep je, ako se kmetom kažemo neolike, kakršni bi meščani ne smeli biti!

—t— **Otroški vrtec pri Sv. Jakobu v Trstu.** Šentjacobska podružnica Ciril-Metodeve družbe je otvorila tudi letos, akoravno se sedaj nahajamo v vojnem stanju, otroški vrtec pri Sv. Jakobu v hiši stare policije. Ni se prestrašila ogromnih stroškov, ki jih bo morala izdati za vzdrževanje otroškega vrtca, ne da bi ji otroški vrtec donasal v tem času kak dohodek. Zaradi tega se je pričakovalo, da bodo slovenski starši polnoštevilno vpisali svojo deco v ta prepotrebni otroški vrtec. To pa se ni zgodilo, vpisanih je sicer mnogo otrok, toda prostora je še za druge. — Vabimo torej starše, ki imajo deco za otroški vrtec, naj jo sedaj vpišejo in pošiljajo vanj, kjer se nauči marsikaj lepega, dobrega in koristnega.

## Istrske vesti.

—i— **Družba sv. Cirila in Metoda začetkom šolskega leta.** Družba sv. Cirila in Metoda za Istrsko zgrajala: Silen orkan, ki z velikansko silo vihra po vsej Evropi, ne mило zadel in ošinil našo Družbo, ali ona, svesta si svoje naloge, ni klonila glave, ampak stoji nepremična in čvrsta ter gleda, da v Istri ohrani svoje pozicije. — Vkljub težki krizi je naša Družba te dni odprla svoje šole, kjer je le mogla. Družba mora stati na straži, zakaj ako bi ona klonila in ne bi odprla šol, kjer so italijanske, bi se njeno izdatno delo umikalo. — Težki so časi, ali kjerkoli bije kako hrvatsko srce, naj se spominja naše Družbe in naj priskoči v pomoč v teh izjemnih časih! Ako bi padla Družba pod udarce tega viharja, se zruši delo za hrvatsko v Istri polnih 40 let. Vemo, da tega ne dopusti ni en Hrvat, da bo vsak, ki ljubi svoj narod in jezik, v teh usodnih trenutkih nudil svojo pomoč Družbi, tej hrvatski straži v Istri! Naprej za Družbo! — Tak klic istrske Družbe naj velja tudi Slovincem za našo dobrotnico in zaščitnico — slovensko Družbo sv. C. in M.

—i— **Učitelstvo na delu.** Tudi slovensko in hrvatsko učitelstvo Istre vrši v teh resnih časih v polni meri svoje domoljubno dolžnost. Tovariši in tovarišice delujejo pri »Rdečem križu«, zbiraajo prispevke in darove, da tudi oni pomorejo po svojih najboljših močeh domovini in nje hrabrim sinovom. Slovensko učitelstvo Istre se tudi v tej bojni vihri zaveda svojih nalog.

## Splošni vestnik.

»Učiteljske Novine«, ki izhajajo v Pragi, poročajo v svoji številki z dne 1. oktobra pod naslovom »Slovenske učitelstvo a valka« o dosedanjem pomožnem delu naših organizacij.

**Novo pisemske znamke.** Trgovinski minister je izdal s 4. oktobrom nove znamke po 7 in 12 vinarjev. Te znamke bodo v prometu ves čas vojne, in se bo nadplačilo dosedanjih znamk 2 vinarjev pri vsaki znamki porabilo za podpiranje družin na bojišču padlih vojakov.

**Družba sv. Cirila in Metoda za »Rdeči križ«.** Družba sv. C. in M. je poslala lepo število slovenskih knjig za ranjence, ki se zdravijo po raznih bolnišnicah.

**Zdravniške zapovedi proti okuženju.** Kolera, legar, griza in druge bolezni kužnega značaja so se zaradi sedanje vojne že začele pojavljati v nekaterih krajih naše države. Zato opozarjamo na naslednje zdravniške zapovedi: 1. Snaži svoje telo, koplji se pogostoma v čisti vodi in umivaj se z milom! 2. Pusti zrak in luč v svoje stanovanje in skrbi, da bo v hiši vedno vse snažno! 3. Bodi zmeren v jedi in v pijači! 4. Ne uživaj sirovega sočivja, nezrelega in neolupljenega sadja! 5. Pij samo čisto vodo ali kuhano! 6. Ne obiskuj po nepotrebnem bolnikov in ne jej in ne pij ničesar v bolnikovi sobi! 7. Če kdo oboli, pokliči takoj zdravnika! 8. Ne upiraj se, če te je treba v bolnico prepeljati! 9. Pusti si koze cepiti! 10. Izpolnjuj vse ukaze sanitetne oblasti!

**Usposobljenostne preizkušnje za obče ljudske in za meščanske šole** v jesenskem terminu se prične na c. kr. učiteljsku v Ljubljani v petek, dne 20. novembra ob 8. uri. Pravilno opremljene prošnje za pripust k usposobljenostni preizkušnji je po šolskem vodstvu predložiti c. kr. okrajnemu šolskemu svetu pravočasno tako, da bodo do 16. novembra v rokah izpraševalne komisije.

**Našo notico »Delo šolske mladine in učiteljic«**, priobčeno v zadnji številki našega lista, je doslovno objavila tržaška »Edinost« z dne 29. septembra t. l.

**Poljska vas na Češkem.** »Narodni Listy« poročajo: Pri Chocnu prične te dni graditi vas za 20.000 galskih beguncev. Začasno postavijo 20 poslopj. V vsakem poslopju bo 600 postelj. Ustanovi se tudi šola, bolnišnica, skladišča in orožniška postaja. Za vsako osebo je za prehranitev določena 1 krona. Vodi bo upravo v vasi neki namestniški uradnik.

**Proti nemškim in avstrijskim podnikom na Ruskem.** Korespondenčni urad piše: »Vossische Zeitung« poroča iz Petrograda: Kronštadski poveljnik je pozval kronštadskega, petrogradskega in svitorškega guvernerja, naj ukrenejo najstrožje odredbe, da vsi Nemci in Avstrijci, ki so še ostali v trdnjavskih okrožjih, nemudoma zapuste ta okrožja, ker bi sicer ravnali z njimi kakor z vohuni. Poleg tega pa je bila prepovedana tudi uporaba nemškega jezika.

**Uvrščenje enoletnih prostovoljcev.** Sedanje stanje enoletnih postovoljcev, ki službujejo pri fronti, in pa oziroma izvežbo zahtevajo, da se do preklica ne bo več uvrščalo enoletnih prostovoljcev v trdnjavsko artiljerijo. V nadomestne čete poljske artiljerije, ki so podrejene vojaškima poveljništvoma na Dunaju in v Budimpešti, se do preklica sprejemajo le oni enoletni prostovoljci, ki imajo lastnega jezdnega konja, ki je sposoben za službo. V brzojavni regiment, železniški regiment in sanitetnim četam se morejo uvrstiti le oni enoletni prostovoljci, ki imajo sprejemno dovoljenje dotičnega voja. Te naredbe veljajo tudi za one enoletne prostovoljce, ki postopajo na podlagi črnovojniškega nabora prostovoljno v skupno armado.

**Z ozirom na notico »Knjige za ranjence«** mi je došlo od vseh strani toliko lepega in koristnega berila, da si štejem v dolžnost, se vsem cenj. darovalcem javno zahvaliti. — Darovali so sledeči: gospe: Ernestina Kramar, Antonija Legan, Terezija Medič, M. Pajk, M. Benedikt, Frančiška Widmayer, Julija Gerstenmayer, Amalija Schäffer, Mici Pogačnik, Marija Jungwirth, Boška Bradačeva, J. Malaverh; gospodične: Hilda Grebenčeva, Elizabeta Lederer, J. Friedrich, I. Persche, Ivana Barle, Marija Pristov, Nina Pressel; gospodje: mons. Zupan, Ivan Jeločnik, Bogumil Roš, Ivan Stajer, Fr. Kos, Franc Cerar, Franc Golob, dr. Peter Grassl, dr. Heinrich, pl. Cron, tvrdka Bonač, gospod in gospa Lorant. Nadalje moram izreči zahvalo slav. »Gospodarskemu in izobraževalnemu društvu za dvorski okraj«, »Učiteljski tiskarni«, slav. »Društvu za zgradbo Učiteljskega konvikta« in »Zavezi avstrijskega jugoslovenskega učitelstva«, posebno gospodu nadučitelju Jakobu Dimniku, za prepustitev velikega števila vezanih, jako poučnih in zabavnih knjig. Zahvaljujem se tudi onim cenj. darovalcem, ki so poslali knjige direktno v bolnišnico. Knjige se bodo po končani vojni v c. kr. garnizijski bolnišnici v posebni knjižnici spravile, da bodo tudi v naprej vojakom-bolnikom na razpolago.

— Superior c. kr. vojne mornarice in duhovnik v vojaških bolnišnicah: Karel Kokolj.

**Vojna in moda.** Dunajski in berlinski listi pišejo cele članke o preosnovi mode. Dosedaj je vedno Pariz dajal modi smer. In ves svet se ji je pokoraval. Sedaj pa so razmere drugačne, pa se je začelo resno misliti, da se moda emancipira od Pariza. Dunajčani so že začeli s pripravi za to in istotako tudi Berlin. Eni in drugi iščejo domače motive za modo, ki bi imela vboodče povsem poseben karakter. Berlinski umetniki so ponudili svoje sodelovanje za ustvaritev te uniforme, a na Dunaju so domače umetnice začele akcijo v tem smislu. Eni in drugi naglašajo, da je zdaj najprimernejši čas, da se enkrat ustvari od Pariza povsem neodvisno oblačenje, ker so ženske itak že preveč opustile svoje in se pokoravajo tujemu, kar je nepatriotično in je oškodovalo domačo industrijo. Vojna je najprimernejša prilika, da se temu stori konec — tako pišejo nemški listi — in je potrebno, da se takoj izdelajo domači modeli. Mnoge tvrdke so že ukrenile potrebno, in zato pozivljajo listi ženske, naj ne pozabljajo svoje dolžnosti in da nikdar več ne denejo nase druge obleke, nego samo ono, ki bo izdelana po domačem modelu.

**Akademična legija.** Pred kratkim so ustanovili priglasovalnico za prostovoljne vojne datatve, ki poziva mladeniče v starosti od 17. do 20. leta in pa akademike, naj se prostovoljno priklase za vojno službo. Vojna uprava namerava zbrati vse te prostovoljce, ki doprinešjo dokaz znanstvene sposobnosti za enoletno prezenčno službo, v posebnih oddelkih ter jih vojaško izobraziti, da se dobe na ta način v kratkem novi šarži. Vojno ministristvo je izdalo v to svrhu posebno naredbo. V te oddelke se sprejemajo: 1. prostovoljci v starosti od 17 do 20 let; 2. črnovojniški službi podvrženi, ki dozdaj na podlagi mobilizacijskih odredb, oziroma na podlagi specialnih ukazov še niso bili vpoklicani; 3. avstrijski in ogrski državljani, ki niso več podvrženi črnovojniški službi in ki nameravajo prostovoljno vstopiti v armado za vojne; 4. osebe, ki bi prišle po § 10:2 brambnega zakona v nadomestno rezervo domobranstva.

**Patriotizem in milijonarji.** Dunajska »Reichspost« piše: »Na Dunaju ni bilo leta 1912. nič manj kakor 3809 milijonarjev, to je takšnih oseb, ki so pri davčni oblasti priznale, da imajo na leto več kakor 40.000 kron dohodkov. Po davčnih podatkih je imelo na Dunaju letnih dohodkov več kakor 40.000 kron 419 oseb, več kakor 52.000 kron 267, nad 60.000 K 173, nad 80.000 K 115, nad 100.000 K 59, nad 200.000 K 29, nad 250.000 kron 20, nad 280.000 kron 24, nad 290.000 K 17, nad 300.000 kron 6, nad 500.000 kron 5, nad 670.000 kron 5, nad 1 milijon K 20, nad 2 milijona kron 7, nad 3 in pol milj. kron 1, nad 4 in pol milijona kron 1, nad 5 in pol milijona kron 1 in 27 milijonov kron letnih dohodkov 1 oseba. 3809 dunajskih milijonarjev so torej sami priznali, da imajo skupaj 453 milijonov 392.000 K letnih dohodkov. — Ako bi torej ti milijonarji žrtvovali samo 5% svojih dohodkov za »Rdeči križ« in druge človekoljubne svrhe, kakor so to storili marsikateri meščani, obrtniki in delavci, bi te človekoljubne naprave dobile 32 milijonov kron. Ako pa bi se ti bogataši odločili žrtvovati 5% svojega imetja, kar bi se jim prav nič ne poznalo, bi to znašalo najmanj 575 milijonov kron. — Doslej pa se je v to svrhu nabralo samo 7 milijonov, večino te vsote pa so žrtvovali manj imoviti sloji. — Ako imajo naši milijonarji samo še iskrico sramu in domoljubja, potem bodo vedeli, kaj je njihova dolžnost. — Ako pomislimo, da so dale »Rdečemu

križu« naše učiteljske organizacije iz svojega uboštva 1000 K, ne moremo skoposti milijonarjev dovolj obsojati!

**Sorodstvo nemškega, angleškega in ruskega vladarja.** Sedanji nemški cesar Viljem in angleški kralj Jurij sta prava bratranca. Mati nemškega cesarja, cesarica Viktorija, je bila sestra pokojnega angleškega kralja Edvarda, njiju mati je bila znana angleška kraljica Viktorija, ki je vladala čez 60 let. Tudi angleški kralj Jurij in ruski car sta prava bratranca. Mati angleškega kralja in mati sedanjega carja sta bili sestre, obe doma v Danskega. Sedanja ruska carica je doma iz Nemčije in car in nemški cesar sta si v bližnjem svaštvu.

**Tržnice in klanice** narejajo sedaj skoro v vseh večjih mestih, zakaj povsod si prizadevajo, napraviti proizvajanje in razpečevanje živil in nasladil v prid prebivalstvu tako higiensko in snažno, kakor je sploh mogoče. Tudi industrija živil stremi za tem. Tako na primer se znana Kathreinerjeva Kneippova sladna kava izdeluje na naravnost vzoren način. V obsežnih Kathreinerjevih tvornicah za sladno kavo, kjer podnevi in ponoči ropočejo in delajo stroji iz svetlega jekla, se ves čas, ko se kava napravlja, niti ena roka najmanje ne dotakne blaga. Dovršeno natančna osnažitev sirovin, pripravljanje, da postane »pristna Kathreinerjeva« in, kar se zdi skoro neverjetno, tudi vsa zavojnina, namreč zamotanje in zapečatenje znanih »zavojev s sliko župnika Kneippa« se vrši z jako umetno sestavljenimi stroji. Kathreinerjevi zavoji so poleg tega absolutno trdnost zaprti, da tudi kesneje v prometu ne prepuščajo nobenega prahu in druge nesnage. Torej tudi to načelo dovršene higiene, ki vodi občine pri napravi tržnic in klanic.

## Razgled.

**Izpitni na vseučiliščih.** Naučni minister vitez Hussarek je izdal na vseučilišča odlok glede olajšav pri prošnjah za polaganje izpitov od strani slušateljev vseučilišč, ki tačas še ne bodo otvorjena.

**Avstrijska vseučilišča se ne odpro.** Naučni minister Hussarek je izdal razglas, po katerem bodo prošnje za državne izkušnje na avstrijskih vseučiliščih olajšane. Vseučilišča se pa letos ne odpro.

**Prvi padli hrvatski profesor.** Izmed profesorjev, ki so bili poklicani pod zastave, je padel kot prvi zagrebški profesor Ivan Kovačić.

**Živinozdravniška visoka šola na Dunaju.** Kor. urad poroča: Profesorski kolegij živinozdravniške visoke šole je sklenil izključiti francoske, ruske, angleške, belgijske, srbske, črnogorske in japonske državljane od imatrikulacije in hospitiranja na tej visoki šoli.

**Poslanec Vaclav Kotlař — zblaznel.** Češki agrarni poslanec Vaclav Kotlař, zastopnik okraja Melnik-Mlada Boleslava, je zblaznel. Morali so ga internirati. Kotlař je dobro znan tudi v mnogih slovenskih krogih. Njegova pred par leti umrla soproga je bila Slovenka.

## Po sklepu lista.

† SEBASTIJAN KROTKY.

Dne 9. septembra t. l. je umrl junaške smrti na srbskem bojišču tovariš Sebastijan Krotky, učitelj v Poljčanah. Slava spomenu učitelja-junaka!

V ruskem ujetništvu se nahaja tovariš Karel Jeretina, pomožni učitelj III. mestne deške ljudske šole v Ljubljani. Kakor poroča iz kraja svojega ujetništva, je popolnoma zdrav.

— **Delo učiteljstva za »Rdeči križ«.** Učiteljstvo pri Sv. Križu poleg Kostanjevice nabralo 223:91 K; učiteljstvo v St. Rupertu 12:02 K; učiteljica Mar. Strausova v Zameškem nabrala 50 K; nadučitelj Leopold Levstik v Krškem nabral 18:10 K; zbirka šolskega vodstva Čadrece 38:60 K; učiteljstvo v Leskovcu 4:79 K; učiteljstvo v Mokronogu 11 K; šolsko vodstvo v Telčah 10 K; zbirka nadučitelja Josipa Pečnika pri Sv. Jurju 54:36 K; zbirka šolskega vodstva v Veliki dolini 45 K; zbirka učiteljstva v Cerkljah 214:48 K; nadučitelj Fran Lovšin na Vinici 10K; donesek uprizoritve Ganglove igre »Zadnji obisk« v Metliki 308 K; skupaj 1000 K 26 v. — Za vojni oskrbniški sklad: Zbirka učiteljice Avrelje Vrežečeve v Velikem Trnu 80 K; nadučitelj Fran Lavtižar v Spodnji Šiški 4 K; nadzornik J. Novak 3 K; Antonija Rottova, učiteljica v Ljubljani, 6:06 K; Lea Rottova, učiteljica v Zagorju, 4:06 K; skupaj 97 K 12 v.

— **Posojilnica v Mariboru** (Narodni dom) razpisuje za šol. leto 1914-15 za visokošolce iz ustanove Franca Rapoča 9 podpor po 300 K ter še posebe 2 ustanovi po 300 K. Pravico do teh podpor imajo dijaki slovenske narodnosti (zaporice iz Rapočeve ustanove posebno iz mariborskega in šoštanjkega okraja), ki dokažejo, da so v pretečenem letu kolokviral vsak semester iz dveh predmetov po tri ure ali iz enega najmanje 6 ur. — Prošnje, obložene s krstnim, oziroma domovinskim listom, izpričevalom uboštva ter izpričevalih o izpitih in z indeksi je vložiti v pisarni posojilnice (Narodni dom) do 30. vinotoka tega leta. — V prošnji naj se tudi omeni, uživa li prošnik že drugod kako podporo in v katerem znesku ter se naj tudi navede študijski semester.

## Srednješolske vesti.

**Poljska gimnazija v Pragi.** Iz Prage poročajo: Za poljske begunce otvorijo v Pragi gimnazijo. Poučavali bodo poljski profesorji iz Galicije.

**Privatna češka gimnazija na Dunaju.** Iz čeških listov doznajemo, da osnujejo na Dunaju (v IV. okraju) zasebno češko gimnazijo. Ustanovil jo je — dobivši dovoljenje brez vseh okolišnosti — dr. Doubrava, em. profesor lipske vojaške akademije. V I. razred se je priglasilo 50 učenecv.

**Slovanska gimnazija v Gradcu.** Za poljske ubežnike iz Galicije in Bukovine bodo najbrže ustanovili v Gradcu slovansko gimnazijo. Prijave so sprejemali te dni na graškem magistratu.

**Gimnaziji v Mostaru in Tuzli — zaprti.** Uradni »Sarajevski list« piše o vzrokih, zaradi katerih so te dve gimnaziji zaprti, sledeče: Zaprejte gimnazij v Mostaru in Dolnji Tuzli je vlada odredila zaradi neprestanih dijaških nemirov in izgredev in celo žalostnih antidinastičnih in antimilitarističnih pojavov, ki so se dogajali posebno v zadnjem letu. Dijaki iz teh dveh šol se morejo sprejemati na druge zavode v Bosni in Hercegovini, ako je bilo njihovo vedenje ob zadovoljivem uspehu v zadnjem letu neoporečno v disciplinarnem pogledu. Pa tudi v tem oziru se bo moglo na najbolje kvalificirane dijake jemati obzir le vtoliko, vkolikor bo dopuščal prostor. O vzrokih, ki so dovedli do takih razmer med dijaki na teh dveh zavodih, pravi uradno glasilo, da so na eni strani v brezbriznosti domače hiše v vzgoji mladine, na drugi strani pa v nevarnem in pogibnem vplivanju časopisja, ki je zavajalo dijake na slabe poti. Neprestani upori in napadi na učitelje so v mnogih slučajih napravili iz teh zavodov gnezda, iz katerih so se porajale najnevarnejše misli in ideje, ki so grozile izpodkopati temeljne zakone, na katerih slonita moč in bodočnost teh dežel.

**Listnica uredništva.** Tovariš Adolf Šustr, šolski voditelj v p., bivajoč sedaj na Smichovu v Pragi, Resslerova ul. 38, nam piše, da je na bojnem polju padla že cela vrsta čeških učiteljev. Na nekaterih ljudskih šolah na Češkem je pouk ustavljen, ker so šolska poslopja izpremenjena v lazarete. Drugod je uveden poldnevni pouk, ker sta po dve šoli nastanjeni v enem poslopju. — Nekateri tovariši, oziroma šolska vodstva nas vprašujejo, smejo li uprizoriti Ganglovo dramatično sliko »Zadnji obisk«. Pooblaščenim smo izjaviti, da je brezplačna uprizoritev te igrice v dobrodelne namene (za »Rdeči križ«, za družine vpoklicanih itd.) sploh dovoljena vsakomur in ni treba posebe prositi dovoljenja. Igrica je natisnjena v listku »Slovenskega Naroda« z dne 23. septembra t. l., št. 226. Z rokopisom pa ne moremo nikomur postreči, kar tudi ni treba, ker je delce že tiskano.

**Izdajatelj in odgovorni urednik:**  
Radivoj Korene.  
Last in založba »Zaveze avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev«.  
Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani.  
Št. 1568/m. š. sv.

## Razpis službe.

Na pomožnem oddelku za duševno zaostalo mladino na IV. mestni deški ljudski šoli je vsled razpisa c. kr. deželne šolskega sveta z dne 21. septembra 1914, št. 6528, stalno popolniti na novo ustanovljeno učno mesto s sistemiziranimi prejemki.

Zahteva se poleg kvalifikacije za stalno nameščenje na občin javnih ljudskih šolah tudi dokazilo o potrebni praksi na kakem otroškem vrtcu in pa na kakem pomožnem razredu za duševno zaostalo mladino.

Pravilno opremljene prošnje za zgoraj omenjeno učno mesto je vlagati pri predsedstvu c. kr. mestnega šolskega sveta najkasneje do 28. oktobra 1914.

Zakasnele ali pa pomanjkljive prošnje se pri podelitvi ne bodo vpoštevale.

C. kr. mestni šolski svet ljubljanski, dne 30. septembra 1914.

Pri nakupu različnega oblačilnega blaga se blagovolite obrniti na tovrko

**A. & E. Skaberné**  
Ljubljana, Mestni trg 10

obstoji od leta 1883.

Vzorci poštnine prosto!

Izredno nizke cene!

Ali ste že pridobili našemu listu novega naročnika?

# Učiteljska tiskarna v Ljubljani

reg. zadr. z omejeno zavezo ————— Franciškanska ulica štev. 6

se priporoča slavnim kraj. šolskim svetom in cenj. učiteljstvu v naročilo vseh uradnih šolskih tiskovin po najnovejših vzorcih. V zalogi ima vsakovrstne napise na lepenki, razne mladinske spise, vse poštno tiskovine za šol. uporabo itd. — Priporoča se v natisk uradnih kuvert in pisemskega papirja z napisom in sploh vseh v šol. stroko spadajočih tiskovin. V zalogi vedno: K. Wider, »MOJE PRVO BERILO«.